

Masterplan

Naturbegraafplaats Heidepol

Ruimtelijke voorwaarden, Visie en Inrichtingsplan

Gemeente Arnhem en Gemeente Ede

Veghel, mei 2010

Marshallweg 5
5466 AH Veghel
T 0413-385 820
F 0413-385 829
E info@praedium.eu

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Landgoed Heidepol.....	5
1.3 Achtergrond natuurbegraafplaats	5
1.4 Beoordeling gemeente Arnhem en Ede	6
1.5 Doelstelling en status van de nota	7
2. BELEIDSKADERS	9
2.1 Juridisch kader.....	9
2.2 Planologisch kader.....	9
2.3 Wet op de Lijkbezorging (7 maart 1991).....	9
2.4 Toekomstige ontwikkelingen in de omgeving.....	10
3. PLANOLOGISCHE RANDVOORWAARDEN	13
3.1 Water	13
3.2 Flora en fauna.....	13
3.3 Cultuurhistorie.....	15
3.4 Archeologie	15
3.5 Mobiliteit en infrastructuur	15
4. MILIEUTECHNISCHE RANDVOORWAARDEN.....	19
4.1 Bodem	19
4.2 Lucht	19
4.3 Externe veiligheid.....	19
4.4 Explosieven	19
4.5 Geur	20
4.6 Geluid	20
5. RUIMTELIJKE VISIE.....	21
6. INRICHTINGSPLAN	23
6.1 Handhaven en versterken van de aanwezige natuurwaarden.....	23
6.2 Grafmarkering.....	26
6.3 Relatie met de omgeving.....	27
6.4 Het terrein als eenheid.....	28
6.5 Afwisseling van open en gesloten delen	28
6.6. Openstelling voor publiek	28
6.7 Goede infrastructuur en parkeren op eigen terrein	29
6.8 Fasering beheer natuur, paden en gebouwen	30
6.9 Eindbeeld	31
7. VERSTORING	33
7.1 Aanleg en beheer.....	33
7.2 Delven van graven.....	33
7.3 Tijdens begrafenissen.....	33
7.4 Recreatief gebruik	34
7.5 Protocol Natuurbegraafplaats	34
8. PROCES.....	35
BIJLAGEN.....	37
Bijlage 1: Inrichting terrein 0-10 jaar	

Luchtfoto van de locatie

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Rest in Nature is voornemens om het landgoed Heidepol, gelegen aan de Harderwijkerweg aan te kopen en te ontwikkelen tot een natuurbegraafplaats. Het plangebied is 17 hectare groot en bestaat voor 7.1 hectare uit landbouwgrond, 9.6 hectare uit bos en voor 0.3 hectare uit bebouwing en verharding. Het plangebied is gelegen in de EHS. Rest in Nature is voornemens om de natuur- en landschapswaarden van het gebied te versterken door natuurontwikkeling.

In dit Masterplan zijn de ruimtelijke- en beleidskaders en voorwaarden vanuit planologie en milieu opgenomen. Verder is in het rapport de inrichtingsschets opgenomen volgens welke Rest in Nature het gebied wil ontwikkelen.

1.2 Landgoed Heidepol

Landgoed 'Heidepol' ligt deels op het grondgebied van de gemeente Arnhem en deels binnen de grenzen van de gemeente Ede (7 hectare). Het perceel ligt direct ten zuiden van de Otterloseweg en ten noordwesten van 's Koonings Jaght. Het landgoed bestaat uit bos, maisakkers, een paardenwei en een woonhuis met berging een verhard erf. Een belangrijke kwaliteit van het gebied is de afwisseling van open- en gesloten landschap. Er loopt een oude beukenlaan dwars over het gebied die waardevol is. Deze volgt de gemeentegrens en maakt deel uit van een lange laan die aan beide zijden van het perceel doorloopt. Ook elders in het gebied zijn nog bomenrijen aangeplant: langs de verharde oprijlaan staan berken en langs het meest zuidelijke onverharde pad aan weerszijden Amerikaanse eiken. Verder is er een aantal onverharde paden. In het gebied zijn tevens vijf schuren aanwezig, de meesten geconcentreerd ten westen van de paardenwei. De provinciale weg ten noorden van het gebied is aan het zicht onttrokken door hagen van Douglas of Fijnspar. De overgangen tussen bos, akkers en paardenwei zijn scherp, zonder mantel- of zoomvegetatie. In de noordwestelijke hoek is een laagte, die vermoedelijk ontstaan is door zandwinning. De kwaliteit van het bos is wisselend. Het heeft een wisselende opbouw, deels ouder bos met een rijk insectenleven, deels grove dennenbos met een intensief beheerde- en gemaaide kruidlaag. Tenslotte is er ook een deel jonge aanplant.

1.3 Achtergrond natuurbegraafplaats

Een natuurbegraafplaats is in de eerste plaats een natuurgebied, een stuk bos of half natuurlijk landschap, zoals een akker of een boomgaard. In de tweede plaats is het een begraafplaats. Natuurbegraven is een relatief nieuwe wijze van begraven waarbij wordt begraven in een natuurlijke omgeving. Belangrijkste verschil met het begraven op een traditionele begraafplaats of kerkhof is dat de begraafplek niet als zodanig herkenbaar is. Op een natuurbegraafplaats komen geen grafzerken en andere wijzen van grafafdekkingen voor. Na de begrafenis neemt de natuur haar plek weer in. Een natuurbegraafplaats is iets anders dan een groene begraafplaats.

De initiatiefnemers geven aan dat deze manier van begraven past in de huidige trend om op een andere manier afscheid te nemen bij het overlijden van een dierbare. Natuurbegraven sluit aan bij de wensen van het verduurzamen van de samenleving. Geen onnodige belasting van het milieu, maar weer worden opgenomen door de natuur. Een voorbeeld hiervan is dat dit initiatief er vanuit gaat dat bij het natuurbegraven uitsluitend natuurlijke materialen worden gebruikt. Door het ontwikkelen van een natuurbegraafplaats wordt een stuk extra natuur gerealiseerd, omdat men uit gaat van eeuwig durende grafurst. De bedoeling is dat maar een deel van het terrein voor begraven

gebruikt wordt. Op slechts 8.5% van het plangebied worden graven gerealiseerd. In het bestaande bos worden veel minder graven gerealiseerd dan in de nieuwe natuur, die op de huidige landbouwgrond wordt gerealiseerd. Het terrein zal vanaf de eerste dag vrij toegankelijk zijn. Op het terrein zal 30 jaar begraven worden, daarna is het 'vol' en zal het terrein meer natuurwaarde hebben dan in de huidige situatie.

De woning en gebouwen op het terrein zullen plaats maken voor een klein ontvangstgebouw, die past bij de natuurbegraafplaats. Dit is een duurzaam gebouw gemaakt van zoveel mogelijk natuurlijke materialen. Plechtigheden voor of na afloop van een uitvaart vinden niet op het terrein zelf plaats, maar hiervoor kan van horecagelegenheden in de omgeving gebruik worden gemaakt.

1.4 Beoordeling gemeente Arnhem en Ede

De gemeente Arnhem en de gemeente Ede hebben reeds een eerste reactie gegeven op het verzoek van Rest in Nature om op landgoed Heidepol een natuurbegraafplaats te realiseren.

De gemeente Arnhem heeft in een door het college van B&W vastgestelde quick scan van 27 oktober 2009 aangegeven positief te staan tegenover het initiatief. Zij zijn van mening dat een natuurbegraafplaats meerwaarde biedt voor het gebied, zorgt voor een uitbreiding van de mogelijkheden binnen de uitvaartbranche en zorgt voor economische activiteiten.

Ook de gemeente Ede heeft op 7 april 2010 positief gereageerd op het verzoek van de Rest in Nature om op landgoed Heidepol een natuurbegraafplaats te realiseren.

Aan de ontwikkeling worden wel randvoorwaarden verbonden door beide gemeentes. De belangrijkste daarvan zijn hieronder weergegeven. De volledige tekst is terug te vinden in de notitie "Nota van randvoorwaarden bij het Masterplan voor Natuurbegraafplaats Heidepol in Arnhem en Ede versie 7-4-2010".

Uitgangspunten voor het ontwikkelen van de natuurbegraafplaats

- a) Bij het natuurbegraven wordt begraven in een natuurlijke omgeving, de begraafplek is niet als zodanig herkenbaar is.
- b) Er komt eeuwig durende grafrust.
- c) Na het begraven wordt natuur gerealiseerd, die aansluit bij de potentieel natuurlijke vegetatie, gekoppeld aan de bodemopbouw. Bos, heide en schraal grasland.
 - i) Mogelijkheden worden nagegaan om de verbinding met aangrenzende terreinen te vergroten, waaronder de passeerbaarheid wegen ism derden door bv. faunapassages te realiseren.
 - ii) De verhouding van begraven en natuurontwikkeling/ nieuwe natuur dient in balans te zijn en gelijk op te gaan.
- d) Benutten en versterken van de bestaande landschappelijke kwaliteiten van het gebied.
 - i) Behoud van bestaande korrelgrootte in de ruimtelijkje samenhang en afwisseling van open en besloten ruimten; plaatselijk afwisseling vergroten; behoud zichtlijnen.
 - ii) De aanwezige lanen behouden en versterken.
- e) Er mag maar in een beperkt deel van het bos worden begraven tot maximaal 5 %
- f) Openstelling voor publiek.

Genoemde gemeentelijke Nota van Randvoorwaarden plus de punten uit het memo aan de Provincie dd. 27-5-2010 zijn richting gevend geweest bij het opstellen van dit Masterplan.

1.5 Doelstelling en status van de nota

De doelstelling van de nota is drieledig. Zij dient als:

- Toetsingskader voor gemeente en provincie ter voorbereiding op wijziging bestemmingsplan
- Basis voor het op te stellen bestemmingsplan
- Kader voor op te stellen beheerplan

2. BELEIDSKADERS

2.1 Juridisch kader

Rest in Nature is initiatiefnemer en voornemens het plangebied aan te kopen. De gemeente is verantwoordelijk voor het opstellen van de Nota van Randvoorwaarden (NvR). Zij toetst het door de initiatiefnemer op te stelling inrichtings- en beheerplan aan deze NvR.

2.2 Planologisch kader

Het planologisch kader voor het gebied is op hoofdlijnen vastgelegd in de Structuurvisie voor het Buitengebied Arnhem-Noord. De natuurbegraafplaats wordt voorzien in de zone "Natuur & Cultuur". Dit betekent dat de toevoeging van economische functies in beginsel mogelijk is. Belangrijk is hierbij dat de bestaande kwaliteiten van het buitengebied worden benut en versterkt. In het Streekplan van de provincie Gelderland is het plangebied gelegen in de EHS. Tevens ligt het plangebied in Natura 2000 gebied De Veluwe, in een stilte gebied en op 200 meter van een grondwaterbeschermingsgebied.

In het vigerende bestemmingsplan buitengebied Arnhem Noord hebben de gronden in het plangebied de bestemming 'bos' en 'agrarisch'. De bestaande bebouwing heeft een woonbestemming. De gronden met de bestemming 'agrarisch' hebben tevens de bestemming 'landschappelijke waarden'. In het vigerende bestemmingsplan buitengebied Ede hebben de gronden in het plangebied de bestemming 'samengesteld natuurgebied'. Afwijkende ontwikkelingen maken een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk.

2.3 Wet op de Lijkbezorging (7 maart 1991)

De wet op de lijkbezorging regelt de lijkbezorging in ruime zin, zoals de locatie en beheer van een bijzondere begraafplaats. De wet geeft aan dat een bijzondere begraafplaats kan worden aangelegd en in stand kan worden gehouden door een privaatrechtelijke rechtspersoon. De wet regelt voorts dat de gemeenteraad bevoegd gezag is in het aanwijzen van de locatie van de begraafplaats. De wet schrijft voor dat een register wordt bijgehouden met de begraven lijken en een nauwkeurig aanduiding van de plaats waar zij begraven zijn. In de administratie van de Natuurbegraafplaats zal een register worden bijgehouden van de exacte locatie van de reserveringen en de begravingen op de begraafplaats, omdat na verloop van tijd geen zichtbare herkenningspunten meer aanwezig zullen zijn op de plek van het graf.

Besluit op de lijkbezorging (3 mei 1991)

Het besluit op de lijkbezorging regelt onder meer de wijze van begraven en de inrichting van het graf. Zo regelt dit besluit dat bij het begraven geen gebruik mag worden gemaakt van kunststof of metalen omhulsel. Dit sluit aan bij het natuurbegraven, waarbij alleen gebruik gemaakt mag worden van materialen die makkelijk afbreken en vergaan in de bodem. Zo zijn de veel gebruikte spaanplaatgrafkisten niet toegestaan.

Voor de inrichting van een graf wordt aangegeven dat zich minimaal 65 centimeter grond boven op de kist of het omhulsel moet bevinden. De afstand tussen de kisten bedraagt minimaal 30 centimeter. Tevens zal de kist of omhulsel zich 30 centimeter boven de gemiddeld hoogste

grondwaterstand moeten begeven. Uitgaande van een kisthoogte van 50 centimeter, betekent dit dat de grondwaterstand 145 centimeter beneden maaiveld moet blijven. Bij het inrichtingsplan is hiermee rekening gehouden. De graven worden daar gesitueerd waar de gemiddeld hoogste grondwaterstand dieper is dan 145 cm. In het besluit wordt aangegeven dat de afstand van een graf tot aan de erfafscheiding ten minste één meter dient te bedragen. Hiermee zal met de inrichting van de begraafplaats rekening worden gehouden.

Inspectierichtlijn Lijkbezorging, 3e herziene druk

Deze inspectierichtlijn lijkbezorging kan worden gezien als een advies van de Inspectie van de Volksgezondheid voor de milieuhygiënische aspecten van de lijkbezorging. In de inspectierichtlijn worden adviezen gegeven over het tegengaan van bodem- en grondwaterverontreiniging, onvolledige lijkvertering en hinderaspecten.

Aangegeven wordt dat een bodem van zand- of zwavelgrond het meest geschikt is voor een begraafplaats. De afwatering van een begraafplaats moet milieuhygiënisch kritisch worden gezien, evenals de mogelijkheid maatregelen te nemen om te voorkomen dat dit water in het grond- of oppervlaktewater terechtkomt.

Ook wordt aangegeven dat de afstand tussen de begraafplaats tot een woning, 20 tot 30 meter dient te bedragen en er een erfafscheiding dient te zijn die de privacy waarborgt. De afstand van een graf tot de erfafscheiding dient minimaal 1 meter te bedragen. Met deze ruimtelijke aspecten is rekening gehouden bij het ontwerp, waarbij ruimschoots aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan.

Verder wordt aangegeven dat geluidshinder vanuit de nabije omgeving voorkomen dient te worden en dat indien nodig maatregelen getroffen dienen te worden voor de toenemende verkeersaantrekkende werking. Een goede inpassing van de begraafplaats in de omgeving is zeer wenselijk. Met deze adviezen wordt bij de realisatie van de natuurbegraafplaats rekening gehouden.

2.4 Toekomstige ontwikkelingen in de omgeving

In de omgeving worden geen ontwikkelingen verwacht die ingrijpen op dit gebied.

2.5 Beheer natuurbegraafplaats na realisatie en borging eeuwige grafrust

De beheersorganisatie en de natuurbegraafplaats worden zo ingericht dat de graven eeuwige grafrust kan worden geboden. Zolang begrafenissen plaats vinden op dat deel van het perceel zal de infrastructuur zo zijn dat hier een begravenis kan plaats vinden. Zodra een deel van het perceel niet meer als zodanig gebruikt wordt, zal het beheer worden ingericht voor alleen recreatief gebruik. Dit betekent dat paden smaller worden. Het natuurbeheer wordt minder intensief. Natuur krijgt meer de vrije hand. Om natuurdoeltypes als bos, heide, schraalgrasland en bloemrijkgrasland in stand te houden, zal enig beheer moeten worden uitgevoerd. Daartoe wordt een beheersstichting opgericht, zie einde paragraaf 2.6. De gemeente Arnhem en de gemeente Ede maken vooraf afspraken met Rest in Nature over het eeuwigdurende beheer na realisatie van de natuurbegraafplaats.

2.6 Financiële haalbaarheid

Onderzoeken naar trends in de samenleving laten duidelijk zien dat er behoefte ontstaat om dichter bij de natuur te komen. Daarnaast wordt de wens naar verduurzaming van de maatschappij groter (bron: MOOD 2010). Deze trends en andere onderzoeken laten zien dat er een latente vraag is naar natuurbegraafplaatsen, waarbij aan de behoeftes van de mensen wordt voldaan.

Ontwikkelingen in het Verenigd Koninkrijk laten zien dat de afgelopen 15 jaar daar een enorme stijging is te zien van natuurbegraafplaatsen. Op dit moment zijn daar meer dan 250 natuurbegraafplaatsen. Deze ontwikkeling wordt ook in Nederland verwacht. Op dit moment zijn vier begraafplaatsen al enige jaren operationeel. Naast een regionale functie, komen daar mensen vanuit heel Nederland naar toe. Op vier andere locaties worden voorbereidingen getroffen voor een natuurbegraafplaats. Overigens gaan deze natuurbegraafplaatsen wat betreft natuurontwikkeling en afwezigheid van grafbedekking niet zo ver als het initiatief van Rest in Nature.

Door een prijszetting die vergelijkbaar is met een begrafenis op de huidige algemene begraafplaatsen, is de natuurbegraafplaats een aanvulling in huidige begraafmarkt. Daarnaast komt uit marktonderzoek naar voren dat vaak voor cremieren wordt gekozen om de nadelen van grafrechtverlenging en grafonderhoud door nabestaanden te vermijden. De natuurbegraafplaats is hiermee ook een goed alternatief voor deze groep. De genoemde argumenten en cijfers en de stijging van het sterftcijfer met 50% in de komende jaren geven een positief beeld van de slagingskansen van de natuurbegraafplaats.

Op basis van bestaande uitgangspunten is een dekkende exploitatie voorzien van de natuurbegraafplaats. In de exploitatiebegroting zijn voorzieningen opgenomen om het eeuwig durend beheer te waarborgen middels een op te richten beheersstichting. Hiertoe wordt een fonds opgericht, waarmee met de baten het beheer kan worden uitgevoerd. Een deel van het fonds is gereserveerd om het pand na gebruik te kunnen slopen.

Huidige ecologische situatie

3. PLANOLOGISCHE RANDVOORWAARDEN

3.1 Water

Het plangebied is gelegen in het beheersgebied van Waterschap Rijn en IJssel. Waterschap Rijn en IJssel heeft in haar "Waterplan 2007-2010" de beleidsdoelstellingen voor het waterbeheer uitgewerkt. Centraal staat het streven naar schoon, levend en functioneel water en een optimale afstemming van het watersysteem op de ruimtelijke functies van het gebied. Het verbeteren van de waterkwaliteit en het voorkomen van overlast zijn hierbij aandachtspunten.

Binnen het plangebied zijn geen watergangen gelegen. Tevens zal het verhard oppervlak afnemen doordat vrijwel alle verharding vervangen wordt door halfverharding. Het plangebied is gelegen op 200 meter afstand van een grondwaterbeschermingsgebied. In de Provinciale milieuverordening Gelderland is opgenomen dat geen begraafplaatsen mogen worden opgericht in grondwaterbeschermingsgebieden. De westelijke punt van het plangebied ligt binnen een intrekgebied wat rondom het grondwaterbeschermingsgebied is gelegen. Binnen het gedeelte van het plangebied wat in het intrekgebied ligt wordt niet begraven.

Over de afvoer van water op de bestaande riolering zullen afspraken gemaakt worden met de gemeentes.

3.2 Flora en fauna

Boswet

In de Boswet van 20 juli 1961 is aangegeven dat de eigenaar van grond, waarop een houtopstand is gelegen bij het vellen van houtopstanden verplicht is het Rijk hiervan op de hoogte te brengen. De eigenaar is verplicht binnen een tijdvak van drie jaren na de velling of het tenietgaan van de houtopstand te herbeplanten. De eigenaar is tevens verplicht beplanting die niet is aangeslagen binnen drie jaren na de herbeplanting te vervangen. Ten behoeve van de inrichting van de natuurbegraafplaats zullen houtopstanden (naaldbomen) worden geveld. De houtopstanden zullen binnen het plangebied in de vorm van loofbomen worden herplant.

Natura 2000

Het gebied behoort tot het Natura2000 gebied Veluwe en valt onder de herziene Natuurbeschermingswet 1998. Bij ingrepen in en rond het gebied dient getoetst te worden of er een kans bestaat op significante effecten met betrekking tot de instandhoudingdoelstellingen van het Natura-2000 gebied Veluwe. De effecten van de ingrepen op de diverse factoren dienen getoetst te worden. De Veluwe is aangewezen voor diverse habitattypen en soorten. Van deze habitattypen is er op dit moment nog geen aanwezig in de Heidepol. Van de genoemde soorten wordt alleen de zwarte specht verwacht. Ook wespindief is mogelijk. De overige soorten behoren tot biotopen die op dit moment niet aanwezig zijn.

Natuurgebiedsplan Provincie Gelderland

In het Natuurgebiedsplan van de Provincie Gelderland is het hele gebied op de ambitiekaart aangeduid met het te ontwikkelen type "No1.04 Zand- en kalklandschap". Dit type wordt als volgt omschreven: ·

- Het omvat in tijd en ruimte wisselende in dit landschap thuishorende typen, zoals beek en bron, hoogveen, vochtige heide, zuur ven, droge heide, droog schraalland, haagbeuken en essenbos en dennen-, eiken- en beukenbos.
- Het landschap wordt gevormd door natuurlijke processen zoals de werking van wind, water en/of grote grazers.
- De beheereenheid is tenminste 500 ha groot of maakt onderdeel uit van een groter gebied behorend bij grootschalige dynamische natuur.

Flora en Faunawet

In de Flora- en Faunawet is de bescherming van soorten geregeld. De Flora- en Faunawet geldt overal. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die het toebrengen van schade aan beschermde soorten verbieden. Er geldt een algemene zorgplicht voor alle soorten. Verder is een aantal specifiek beschermde soorten aangewezen, in drie beschermingscategorieën:

1. De algemene soorten (tabel 1-soorten). Hiervoor wordt automatisch ontheffing verleend bij ingrepen.
2. De licht beschermde soorten (tabel 2-soorten). Bij schade door ruimtelijke ingrepen is voor deze soorten een ontheffing nodig.
3. De zwaar beschermde soorten (tabel 3-soorten). Hiertoe behoren tevens de soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn en alle vogels. Bij schade door ruimtelijke ingrepen is voor deze soorten een ontheffing nodig via een "uitgebreide" toets.

Uit het onderzoek 'Toetsing natuurwetgeving natuurbegraafplaats Heidepol' van Bosgroep Midden uit juni 2010 is gebleken dat de volgende beschermde soorten **van tabel 1** aanwezig zijn:

-een aantal algemene zoogdiersoorten: Ree, Vos, Konijn, Haas, Egel, Rosse woelmuis, Bosmuis, Bosspitsmuis en Aardmuis
 - Rode bosmier
 - Gewone pad
 - Bruine kikker

Van tabel 2:

- eventueel foerageergebied voor de Eekhoorn

Van tabel 3:

- Gewone dwergvleermuis
 - Das
 -Hazelworm

- een aantal algemene vogels van bossen en parken. Van holenbroeders worden weinig of geen verblijfplaatsen verwacht, omdat er weinig oude bomen zijn. Wel is er een aantal dode bomen aanwezig. Er dient daarom rekening gehouden te worden met Grote bonte specht en Boomklever. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen. Duits viltkruid is een Rode-lijstsoort, maar niet beschermd volgens de Flora- en Faunawet. Overige beschermde soorten worden hier niet verwacht.

Bij de inrichting van het plangebied wordt rekening gehouden met beschermde soorten in het gebied. De wijze waarop dit zal gebeuren, wordt in het inrichtings- en beheerplan verwoord.

Veluwe 2010

In het Masterplan Veluwe 2010 is een inspirerende ambitie gepresenteerd voor een economische en ecologische kwaliteitsimpuls voor de Veluwe. Hierbij wordt naast de reguliere uitvoering van de EHS en reconstructie prioriteit gegeven aan: economische kwaliteitsimpuls (recreatie en toerisme), veiligheid en passeerbaarheid (oversteekbaarheid) van wegen, cultuurhistorie (Belvoir) en imagooversterking (regionaal, nationaal en internationaal).

De provincie Gelderland werkt samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van de Veluwe en aan het Provinciaal Verkeer en Vervoer

Plan. Dit geeft aan dat ontsnippering en het vergroten van verkeersveiligheid voor mensen en dieren een belangrijke opgave is voor de Veluwe.

De initiatiefnemers streven ernaar om bij realisatie van de natuurbegraafplaats barrières in de vorm van rasters rondom het plangebied voor alle soorten fauna passeer te maken, behalve voor wilde zwijnen. Vanuit het naastgelegen terrein 's Koonings Jaght van Siza is echter aangegeven dat het gewenst is om de omheining te behouden, voor de veiligheid van haar bewoners. Tevens is het vanuit verkeersveiligheid gewenst om de rasters te laten staan aan de zijde van de Harderwijkerweg in Ede. Immers aan de overzijde van de weg staan de rasters van Nationaal Park de Hoge Veluwe.

Compensatierichtlijn natuur- en bos

Deze richtlijn van de Provincie Gelderland is een uitwerking van het uitgangspunt uit het Streekplan Gelderland 1996 dat de oppervlakte natuur en bos niet vermindert. Dit geldt voor gronden die in het bestemmingsplan de bestemming natuur of de bestemming bos hebben. In Landgoed Heidepol heeft in Arnhem het bos de bestemming "bos", de akkers de bestemming "agrarisch" en het gedeelte met het woonhuis de bestemming "woondoeleinden". In Ede hebben de gronden de bestemming "samengesteld natuurgebied". De bestemming "natuur" is hier dus niet van toepassing. Indien de oppervlakte bos of natuur zou verminderen, is compensatie nodig.

EHS

Het gebied maakt deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur. In deze gebieden geldt het 'nee, tenzij' regime zoals dit is beschreven in de Nota Ruimte. Dit 'nee, tenzij' regime komt er op neer dat nieuwe plannen, projecten of handelingen niet toegestaan zijn, indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn (alternatieventoets) én sprake is van redenen van groot openbaar belang. Voor ingrepen die aantoonbaar aan de criteria voldoen, geldt het vereiste dat de schade zoveel mogelijk moet worden beperkt door mitigerende maatregelen. Resterende schade dient te worden gecompenseerd. Indien bij bestaand natuur- of bosgebied de (hoofd)bestemming natuur of bos blijft en de kwaliteit daarvan niet wordt aangetast is geen sprake van aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied. Aangezien de (hoofd)bestemming natuur of bos blijft en de kwaliteit daarvan niet wordt aangetast, is geen sprake van aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied. De kwaliteit van de natuur zal integendeel sterk verbeteren, evenals de verbindingfunctie met de omliggende natuur. Overigens wordt in het gebied veel oppervlakte natuur toegevoegd op grond die nu nog een agrarische gebruiksfunctie heeft.

3.3 Cultuurhistorie

De atlas Cultuurhistorische waarden van de provincie Gelderland laat zien dat binnen het plangebied weinig cultuurhistorisch waardevolle elementen aanwezig zijn. De historische geografie waardering is laag en er zijn geen historisch bouwkundige monumenten aanwezig.

In de nota 'Waardering van lanen in het buitengebied Arnhem Noord' van de gemeente Arnhem is aangegeven dat de huidige oprijlaan van het landgoed cultuurhistorische waarde heeft. Ook de oude bomenlaan die precies op de scheiding tussen de gemeente Arnhem en Ede is gelegen is waardevol en moet behouden blijven.

3.4 Archeologie

Op de archeologische verwachtingskaarten van de gemeenten Arnhem en Ede heeft het plangebied, gelegen op de zuidelijke flank van de Veluwe, respectievelijk een lage tot middelhoge archeologische verwachtingskans. Vanwege deze situatie is besloten om in relatie tot de

planvorming een archeologisch bureau- en booronderzoek uit te voeren. Dit om de informatie van de verwachtingskaarten te toetsen en te preciseren.

Aan de hand van het bureauonderzoek is het volgende gespecificeerde verwachtingsmodel opgesteld. Het plangebied ligt ter hoogte van een droog dal met in het noordelijke deel lage landduinen gevormd door stuifzand. In het overige deel bevinden zich smeltwaterafzettingen. Daar waar zich in de laatstgenoemde afzettingen podzolbodems hebben ontwikkeld, al dan niet afgedekt door stuifzanden, geldt een middelhoge archeologische verwachtingskans voor archeologische resten uit de periode laat paleolithicum-ijzertijd. Het handelt dan om resten van extensief landgebruik: jachtkampen uit het laat paleolithicum-mesolithicum, tijdelijke kampementen uit het laat neolithicum of de vroege bronstijd en grafheuvels en vlakgraven uit het neolithicum-de ijzertijd. Resten worden in de top van de bodem verwacht. Waar deze is verploegd, afgeplagd of verstoven, kan de verwachtingskans mogelijk naar beneden worden bijgesteld. Ter plaatse van de huidige akker en weiland in het plangebied, kan dit het geval zijn.

De gespecificeerde verwachting is opgesteld met behulp van aardwetenschappelijke, historische en archeologische gegevens. Met betrekking tot archeologische gegevens dient vermeld te worden dat op de Ederheide langs droge dalen prehistorische kampementen (laat neolithicum en/of vroege bronstijd) bekend zijn, en dat op 700 m afstand van het plangebied ook een grafheuvellocatie is gekarteerd.

De bevindingen van het bureauonderzoek zijn door middel van een verkennend booronderzoek in het veld getoetst. Het gaat hierbij om een onderzoek dat zich met name richt op het beter in kaart brengen van het oude landschap en de verwachtingskansen die dit met zich mee brengt. Voor het daadwerkelijk opsporen van archeologische resten leent dit onderzoek zich niet, aangezien daarvoor gezien de bevindingen van het bureauonderzoek een dichter netwerk van boringen noodzakelijk is.

Er zijn in totaal 79 boringen gezet. Aangetroffen zijn goed ontwikkelde haar- en veldpodzolbodems, ontwikkeld in smeltwaterafzettingen. Lokaal heeft verstuiving plaatsgevonden. De stuifzanden komen met name voor in het noordoostelijke deel van het plangebied en aan de westrand van het droogdal, dat door het centrale deel van het plangebied loopt. Op de westrand van het droogdal heeft zich in de stuifzanden een dubbele podzolbodem ontwikkeld. In het noordwestelijke deel van het plangebied is de podzolisering echter beduidend minder en kan lokaal zelfs worden gesproken van een duinvaaggrond. Drie van de 79 boringen tonen verstoringen; daarnaast geldt voor het centrale deel van het plangebied, de akkerlocatie, dat de top van de bodem in een bouwvoor is omgevormd.

De conclusie van het booronderzoek luidt dat voor praktisch het hele plangebied de middelhoge archeologische verwachtingskans blijft bestaan. Er zijn goed ontwikkelde podzolbodems aanwezig en de verstoringen zijn beperkt. Aanwezigheid van archeologische resten onder de bouwvoor in het centrale deel van het plangebied kan daarnaast ook niet uitgesloten worden.

In overleg met de gemeentelijke archeologen van Arnhem en Ede is de volgende strategie bepaald. Archeologisch vervolgonderzoek dient te worden uitgevoerd in de delen van het plangebied waar de verstoringen door de aanleg van graven het hoogste is. Dit zijn de locaties waar meer dan 50 graven per 1000 m² zijn gepland. Per 1000 m² komt dit neer op een verstoring van maximaal 100 m², oftewel 10%. Meer verstoring is niet acceptabel. Deze locaties krijgen op de plankaart een dubbelbestemming. In het Arnhemse deel van het plangebied zijn locaties met meer dan 50 graven per 1000 m² na overleg meer centraal in het droogdal gepland, omdat daar de archeologische verwachting lager wordt geacht dan langs de hoger liggende randen. Voor de Edese locaties met meer dan 50 graven per 1000 m² geldt dat de eerstvolgende archeologische actie het begeleiden

van afplagwerkzaamheden in het uiterst noordwestelijke deel betreft. Op basis van de resultaten van dat onderzoek moet worden bepaald of en welke archeologische vervolgstappen er nog gelden. Het onderzoek dient vooraf te gaan aan de aanleg van graven in de Edese locaties met een archeologische dubbelbestemming. Omgang met deze locaties dient in de regels van het bestemmingsplan te worden geborgd.

3.5 Mobiliteit en infrastructuur

De toegangsweg naar het plangebied is de 'Harderwijkweg', een zandpad. Er is reeds contact geweest met de verkeerskundige van de provincie en aangegeven is dat een aantal maatregelen getroffen moeten worden om de Harderwijkerweg goed te laten aansluiten op de Koningsweg. Dit betreft o.a. de plaatsing van een aantal verkeersborden, haaietandmarkering, een middengeleider tussen de banden, uitbuiging van de rijbanen gelijkmatig aan beide zijden etc.

De Harderwijkerweg zal op advies van de gemeente Arnhem een profiel krijgen van 3 meter breed en in halfverharding worden aangelegd. Aan weerszijden van deze verharde weg komt een onverharde strook. Tevens wordt de Harderwijkerweg aan de noordzijde richting de Otterloseweg afgesloten voor gemotoriseerd verkeer.

In de Nota van Randvoorwaarden is door de gemeenten vastgelegd dat er 30 parkeerplaatsen dienen te komen.

4. MILIEUTECHNISCHE RANDVOORWAARDEN

4.1 Bodem

Voor het plangebied is een historisch bodemonderzoek uitgevoerd bij de gemeente Arnhem en de gemeente Ede. Uit beide onderzoeken zijn geen aanwijzingen naar voren gekomen voor bodemverontreinigende activiteiten binnen het plangebied. Geconcludeerd kan worden dat er geen belemmeringen bestaan tegen de voorgenomen wijziging van de bestemming. Hierbij dient echter wel te worden aangetekend, dat er een sanering loopt van de verontreiniging welke ten noorden van de projectlocatie is gelegen (DPO locatie aan Koningsweg). De verontreiniging van deze locatie levert geen belemmeringen op voor de bestemmingswijziging van het landgoed Heidepol. Zie 'NEN-5725 Vooronderzoek ten behoeve van bodemonderzoek voor de locatie Harderijkerweg 37 te Arnhem, Oko Care, februari 2010.

4.2 Lucht

Het initiatief betreft de realisatie van een natuurbegraafplaats, waarvan wordt verwacht dat er gemiddeld 6 begrafenissen per week worden gehouden. Bij een begrafenis worden gemiddeld 20 auto's verwacht. Voor het initiatief worden een ontvangstruimte en 30 parkeerplaatsen aangelegd. Het betreft hier een zeer beperkte ontwikkeling. Kleine ontwikkelingen dragen nauwelijks bij aan een verslechtering van de luchtkwaliteit. De categorie met een bijdrage 'niet in betekende mate' ligt op een realisatie tot 500 woningen. Gezien dit feit wordt er vanuit gegaan dat deze ontwikkeling ook in de categorie 'niet in betekende mate' komt te vallen. Derhalve hoeft geen onderzoek naar luchtkwaliteit plaats te vinden.

4.3 Externe veiligheid

Op de risicokaart van Gelderland is te zien dat er ten noorden van de planlocatie een Defensie pijpleiding is gelegen. De olieproducten die worden getransporteerd door de Defensie pijpleiding vallen onder de categorie K1 (lage ontbrandingstemperatuur). De pijpleiding heeft een diameter van 8 inch. De werkdruk bedraagt maximaal 80 bar. (dit moet nog worden uitgezocht) Aan de hand van de Circulaire Bekendmaking van voorschriften ten behoeve van Zonering langs transportleidingen voor brandbare vloeistoffen van de k1, k2 en k3 categorie, ministerie van VROM, april 1991, is een bebouwingsvrije afstand van 5 meter en een toetsingsafstand van 27 meter toegekend aan de pijpleiding.

De bebouwing op de natuurbegraafplaats ligt op ruime afstand van de buisleiding. Bij inrichtingswerkzaamheden ten behoeve van de natuurbegraafplaats zal rekening gehouden worden met de toetsingsafstand van 27 meter

4.4 Explosieven

Door de initiatiefnemers zal een vooronderzoek naar mogelijke explosieven in het plangebied uitgevoerd worden.

4.5 Geur

Het initiatief betreft de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats met een aula waar bezoekers maximaal 2 tot 3 uur verblijven. Volgens de Wet geurhinder en veehouderij is een geurgevoelig object een 'gebouw bestemd voor en blijkens aard, indeling en inrichting geschikt om te worden gebruikt voor menselijk wonen of menselijk verblijf en die daarvoor permanent of een daarmee vergelijkbare wijze van gebruik, wordt gebruikt'.

De aula op de natuurbegraafplaats zal niet permanent of op daarmee vergelijkbare wijze gebruikt gaan worden en wordt daardoor niet aangemerkt als geurgevoelig object.

4.6 Geluid

Externe werking

De Wet geluidhinder biedt bescherming tegen (spoor)weglawaai en industrielawaai van inrichtingen. In de Wet geluidhinder wordt een beperkt aantal typen objecten beschermd, de zogenoemde geluidsgevoelige objecten:

- woningen
- geluidsgevoelige terreinen
- andere geluidsgevoelige gebouwen

Alle objecten die niet onder bovenstaande categorieën zijn te scharen, zijn op basis van de Wgh niet beschermd tegen geluidhinder. In twijfelgevallen (valt een bepaalde bestemming onder een bepaalde categorie) is een goede motivering van belang. De natuurbegraafplaats wordt in het kader van de Wet geluidhinder niet beschouwd als een geluidgevoelig object.

Geluidhinder

De natuurbegraafplaats zal nauwelijks geluidhinder gaan geven voor gevoelige objecten in de omgeving (met name 's Koonings Jaght). Het geluid wat geproduceerd wordt, heeft met name betrekking op verkeersbeweging. Per begrafenis worden gemiddeld 50 tot 80 bezoekers verwacht, waarbij maximaal 30 auto's het terrein op komen. De ceremonies op het terrein zijn ingetogen, zoals bij begrafenissen gewoon is.

5. RUIMTELIJKE VISIE

De voorgaande hoofdstukken dienen als basis voor de ruimtelijke visie. Deze ruimtelijke visie geeft tezamen met de door de gemeente opgestelde Nota van Randvoorwaarden de leidraad voor het inrichtingsplan.

Natuurwaarde

Het belangrijkste uitgangspunt voor de ontwikkeling van Landgoed Heidepol is het handhaven van de bestaande natuurwaarden en de versterking daar waar mogelijk. Dit betekent dat de graven en de grafafdekking geen langdurig effect mag hebben op de kwaliteit van de natuur. Grafmarkeringen zullen dan ook een tijdelijk karakter kennen. Versterking van de bestaande natuurwaarden kan het best plaats vinden door aan te sluiten op de hoogwaardige natuurgebieden in de directe omgeving van Landgoed Heidepol. Ten westen van het gebied ligt een dichtgroeïend heideterrein op het gebied van 's Koonings Jaght. Aan de overkant van de Otterloseweg liggen de heide- en bosgebieden van het Planken Wambuis en de Hoge Veluwe. Ook in zuidelijke en oostelijke richting liggen verschillende bos- en heidegebieden. Aansluiten bij deze gebieden betekent de ontwikkeling van bos, heide en schraal grasland, maar ook bloemrijk gras als voedselgebied voor de aanwezige populatie dassen. Naast de ontwikkeling van gelijksoortige natuurtypen moet de relatie tussen het landgoed en de omliggende terreinen zo mogelijk ook in ruimtelijke zin worden versterkt. Bijvoorbeeld door zichtlijnen of doorlopende structuren.

Terrein

De afwisseling van open en gesloten op het terrein is één van de kenmerken die het landgoed aantrekkelijk maakt. Deze afwisseling zou zo mogelijk versterkt moeten worden. Daarbij is het wel belangrijk dat het terrein als geheel ervaarbaar blijft. Het is één herkenbaar terrein dat wordt omgevormd tot aantrekkelijk natuurgebied als gevolg van de functie als natuurbegraafplaats. Naast de visuele aantrekkelijkheid van een afwisselend open en gesloten terrein is ook de ecologische meerwaarde van belang. Een dergelijk terrein kent meer randzones, waardoor een toename van de biodiversiteit mogelijk is via de ontwikkeling van mantel-zoomvegetaties.

Een ander belangrijk kenmerk van het terrein is de cultuurhistorische waarde. Over het terrein lopen enkele bijzondere lanen. Het gaat hierbij in de eerste plaats om de beukenlaan op de grens van de gemeente Ede en Arnhem. Deze laan loopt ook buiten het terrein door. In de tweede plaats is ook de laan die vanaf 's Koonings Jaght over het terrein loopt vanuit cultuurhistorisch en ruimtelijk perspectief belangrijk. Samen vormen beide lanen de weerslag van de oorspronkelijke ontginningsstructuur van het gebied. Tenslotte heeft ook de laan langs de toegangsweg naar de woning een lange geschiedenis. Deze lanen zullen behouden moeten worden. Het terrein wordt voor de beleving van cultuurhistorie en natuur opengesteld voor publiek.

Infrastructuur

Infrastructuur is een belangrijk onderwerp voor de ontwikkeling van een natuurbegraafplaats op deze plek. Een goede bereikbaarheid van het landgoed is belangrijk. De toegang van het terrein ligt op dit moment aan de Harderwijkerweg. Dit is een zandpad tussen de Koningsweg - ten zuiden - en de Otterloseweg - ten noorden - van landgoed Heidepol. Het is vanuit verkeerskundig perspectief niet wenselijk een directe toegang tot het terrein te realiseren vanaf één van deze grotere wegen. Uitgangspunt is dat de toegang tot het terrein gehandhaafd blijft op de huidige plek aan de Harderwijkerweg. Zoals al in paragraaf 3.5 is aangegeven zullen een aantal maatregelen worden genomen. Enerzijds ten aanzien van de inrichting van de Harderwijkerweg, anderzijds de

aansluiting van de Harderwijkerweg op de Koningsweg. Bij de aanpassingen op de Harderwijker weg moet tevens rekening gehouden worden met het feit dat zandpaden waardevol zijn voor de natuur en steeds schaarser worden.

Op het terrein zelf is infrastructuur een belangrijk thema. De huidige woning is bereikbaar is over een verhard pad, waarlangs berken staan. Dit pad wordt de hoofdentree. Uiteraard is ook de bereikbaarheid van de graven zelf belangrijk. Tenslotte moet nagedacht worden over de plek van de parkeerplaatsen. Uitgangspunt daarbij is parkeren op eigen terrein.

Begraven

Natuurbegraven is een activiteit die gedurende een langere periode plaats zal vinden. Vooralsnog wordt gedacht aan een actief gebruik van ca. 30 jaar. Door de eeuwige grafrust en de afwezigheid van grafafdekking, zal na het graven en delven van een graf deze plek met rust worden gelaten. De natuur zal deze plek weer terug nemen. Vanuit ruimtelijk oogpunt, maar ook vanuit ecologisch en functioneel perspectief zal het begraven op de locatie volgens bepaalde structuur worden uitgevoerd. Uiteraard zal op meerdere terreindelen begraven worden, maar binnen de terreindelen zal dit zoveel mogelijk geconcentreerd plaats vinden. Hiermee wordt de verstoring geconcentreerd in tijd, terreindeel en omvang.

Ruimtelijke randvoorwaarden

Uit deze ruimtelijke visie zijn de volgende ruimtelijke randvoorwaarden te destilleren:

- Aanwezige natuurwaarden (flora en fauna) handhaven en versterken
- Geen kunstmatige elementen toepassen als grafmarkering
- Aansluiten van het terrein op de omgeving (flora en fauna)
- Versterken van de herkenbaarheid van het terrein als ruimtelijke eenheid
- Handhaven en versterken van de afwisseling van open en gesloten
- Terrein is vrij toegankelijk voor publiek
- Goede infrastructuur en parkeren op eigen terrein
- Gefaseerd beheer voor natuur, gebouw en begraven

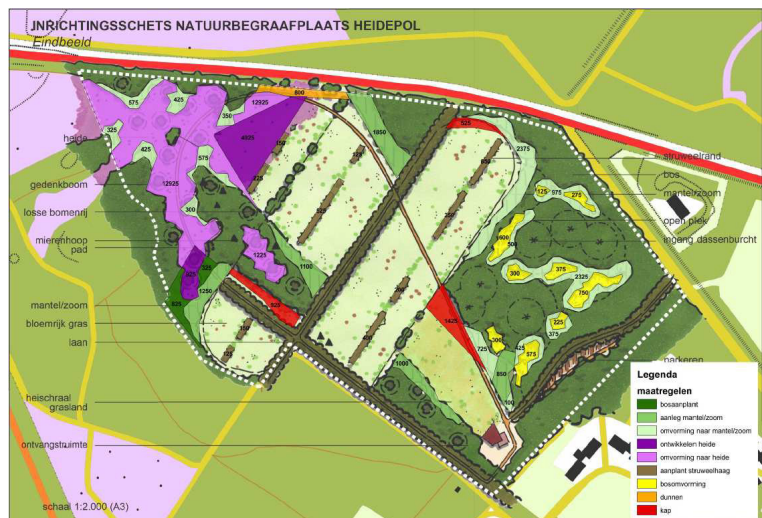
In de hoofdstukken 6 en 7 worden op basis van deze ruimtelijke randvoorwaarden de inrichtingsschets en mate van verstoring uitgewerkt.

6. INRICHTINGSPLAN

Voor het inrichtingsplan is een zo goed mogelijke afweging gemaakt tussen de ontwikkeling van het terrein als natuurgebied, de bestaande ruimtelijke kwaliteiten, de geformuleerde randvoorwaarden uit het voorgaande hoofdstuk en de functionele eisen ten aanzien van natuurbegaven. In de volgende paragrafen wordt nader ingegaan op deze afwegingen en de ruimtelijke consequenties voor het plan. De inrichtingsschets aan het einde van dit hoofdstuk geeft het eindbeeld van de natuurbegraafplaats weer. Basis voor de inrichtingsplan zijn de onderzoeken van Bosgroep-Midden, die zij voor dit initiatief heeft uitgevoerd. De resultaten van de onderzoeken zijn verwoord in: "Ecologische potenties en herinrichting Landgoed Heidepol" (april 2010) en "Toetsing natuurwetgeving natuurbegraafplaats Heidepol" (december 2010).

6.1 Handhaven en versterken van de aanwezige natuurwaarden (zowel flora als fauna)

In het ontwerp is hier in de eerste plaats op ingespeeld door het handhaven van de bestaande bossen, zie tekening huidige situatie op pagina 10. Om vervolgens de ecologische kwaliteit van deze tamelijk eenvormige bossen te versterken worden deze omgevormd. Het noordwestelijk bosgebied wordt omgevormd tot een heel open bostype met veel heide. Het oostelijk dassenbos wordt omgevormd tot een soortenrijk gemengd bos met heide op kleinere open plekken. De huidige maisakkers en paardenweide worden ontwikkeld tot bloemrijk grasland en heischraal grasland. Wel wordt her en der gekapt en opnieuw aangeplant om de bestaande open ruimtes opnieuw en samenhangend vorm te kunnen geven.

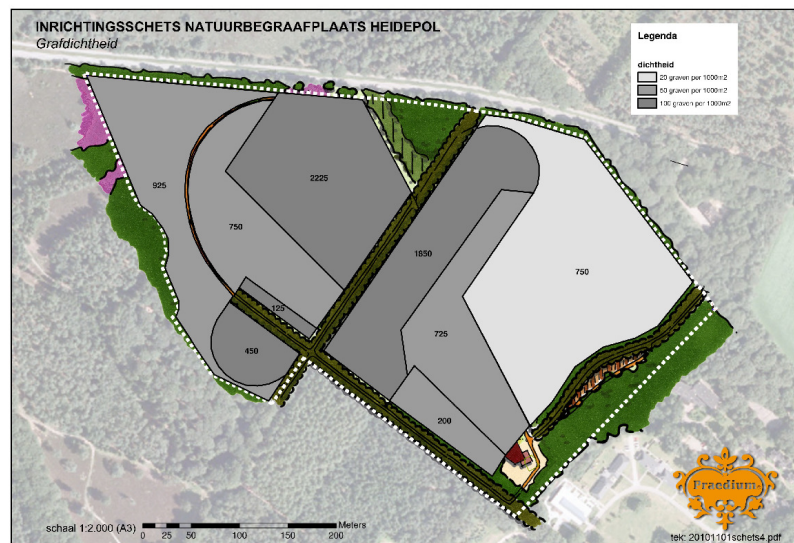
Nast de ontwikkeling van natuur is in het plan uiteraard ook ruimte gereserveerd om te begraven. Hier wordt zo zorgvuldig mogelijk mee omgegaan om de bestaande natuurwaarden niet aan te tasten. Dit is in het ontwerp vertaald naar een differentiatie van dichtheden waarin begraven wordt. In de meest kwetsbare delen, het oostelijk bos met de dassen, wordt in een lage dichtheid begraven, waarbij de omvorming van het bos mede richtinggevend is. Dit betekent dat daar waar omvorming plaatsvindt en er open plekken worden gecreëerd hier ook ruimte is voor een aantal graven. Vooral nog wordt op deze plek uitgegaan van een dichtheid van 20 graven per 1.000m². Het westelijk bos is minder gevoelig en het natuurdoeltype heide vergt een steviger ingreep in het bos. Het lijkt hier dan ook haalbaar om in een grotere dichtheid te begraven. Hier is uitgegaan van 50 graven per 1.000m². Uiteindelijk betekent dit dat in de bosgebieden gezamenlijk maximaal 2.600 graven worden gerealiseerd.

De bestaande dassenburchten en hun directe omgeving, de lanen en de driehoek bos aan de Otterloseweg/Harderwijkerweg worden niet gebruikt om in te begraven. Dit is vanuit de functie niet wenselijk (lanen) of niet wenselijk vanuit de natuurwaarden van het gebied (dassen). De driehoek

bos aan de Otterloseweg/Harderwijkerweg kan in het plan voorzien in de functie van toevluchtsoord voor de aanwezige fauna op het moment dat het terrein bezocht wordt.

Op de huidige paardewei en een klein deel van de aanliggende akker wordt een graf dichtheid van 50 graven per 1000 m² gehanteerd. Hier worden uiteindelijk maximaal 750 graven gerealiseerd.

Op de rest van het terrein, nu landbouwgrond, wordt begraven met een dichtheid van 100 graven per 1.000 m². Hier worden uiteindelijk maximaal 4.650 graven gerealiseerd.

In totaal is op de natuurbegraafplaats ruimte voor 7.975 graven. Er mogen 7.250 graven worden gerealiseerd. De ruimte van 750 graven wordt gebruikt om de ecologische dynamiek in het terrein op te vangen. Zo kan een uitbreiding van de Dassenburcht of vestiging van rode lijstsoorten op het terrein belemmerd kunnen zijn voor de realisatie van graven. De graven kunnen dan elders op het terrein worden gerealiseerd.

Met de ontwikkeling van het terrein tot natuurbegraafplaats wordt per graf 23m² hoogwaardige natuur gerealiseerd. (Hier is de omvorming van de bestaande bossen tot soortenrijke hoogwaardige natuurgebieden meegerekend.)

Rendement

Het rendement van de natuurontwikkeling omvat het omvorming van bestaande natuur en de omvorming naar nieuwe natuur. De bestaande natuur zal worden omgevormd naar diverse natuurdoeltypen, in een open en gesloten landschap, met mantel-zoomovergangen en verbindingen met omliggende terreinen. De vele nieuw aan te brengen gradiënten in het landschap geven een sterke impuls aan de ontwikkeling van een hoge biodiversiteit.

Het huidige areaal bos bedraagt 58% van het totale areaal van het landgoed. Het landbouwareaal zal worden omgevormd naar nieuwe natuur met diverse natuurdoeltypen, waarbij het open karakter wordt behouden.

Als het begraven op de natuurbegraafplaats is beëindigd, dan zal de natuur volledig haar eigen weg kunnen gaan in het gebied. Dit betekent dat het terrein volledig als natuur zal zijn ontwikkeld. Het rendement natuur is met 42% toegenomen tot nagenoeg 100%.

Wat resteert is het gebouw. Deze kan worden behouden als infocentrum voor het natuurgebied.

Tabel: Natuurontwikkeling: huidig gebruik en eindbeeld

	2010 (m ²)	% van het totaal	Eindbeeld (m ²)	% van het totaal	Trans- formatie	% van het totaal
Landbouwgrond	71.560	42 %	0	0 %		
Heide	0		39.000	22,9 %	natuur	60,9 %
Heischraal grasland	0		64.700	38 %		
Bos	95.785	56,3 %	(63.600)		bos	37,6 %
Dennen/loofbos			38.300	22,5 %		
Overig bos			27.350	14,8 %		
Gebouw en verharding	2.855	1,6 %	850-0 ¹⁾	0,5 %	gebouw/ verhard	0,5%
Totaal	170.200	100 %	170.200	100 %		100 %

1) in het eindbeeld wordt de aanwezige bebouwing en verharding verwijderd, tenzij een nieuwe functie voor het gebouw wordt gevonden, die passend is voor het gebied.

Inventarisatie natuurwaarden

Door Bosgroep Midden, is een gerichte inventarisatie uitgevoerd in het plangebied waarbij alle belangrijke soortgroepen in beeld zijn gebracht, zie 'Toetsing natuurwetgeving natuurbegraafplaats' december 2010. In de rapportage wordt ingegaan op hoe met de beschermde elementen om te gaan. Op het niveau van soortgroepen wordt in deze rapportage beschreven hoe ze gehandhaafd en versterkt kunnen worden binnen de natuurbegraafplaats.

De conclusie van dit onderzoek luidt dat:

Natuurwaarden

· Door het huidige intensieve beheer en gebruik zijn de ecologische waarden van het plangebied veel beperkter dan ze zouden kunnen zijn. Alleen al het stopzetten van dit beheer zal een aanzienlijke toename van natuurwaarden tot gevolg hebben.

Natuurbeschermingswet

- Door de ingreep worden geen habitattypen of soorten aangetast waarvoor het Natura2000-gebied Veluwe is aangewezen.
- De ingreep zorgt juist voor toename van natuurwaarden waarvoor de Veluwe is aangewezen als Natura2000-gebied.
- De voorgenomen ingreep heeft geen significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied. Toch is de provincie van mening dat voor deze ingreep wel een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet aangevraagd dient te worden, aangezien er mogelijk negatieve (maar niet significante) effecten zijn.

Flora- en Faunawet

- Mits de inrichtingswerkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, geen gebouwen met verblijfplaatsen van vleermuizen worden gesloopt en geen bomen met verblijfplaatsen van hollenbroeders of vleermuizen worden verwijderd, is er geen sprake van verstoring van (streng) beschermde soorten en is ons advies dat geen ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet nodig is. Dit dient afgestemd te worden met het bevoegd gezag. Aangeraden wordt een "positieve afwijzing" te verzoeken.
- De inrichtingswerkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd.
- Met de aanwezigheid van Das zal op korte en lange termijn rekening worden gehouden.

- Nesten van Rode bosmier en hun voedselgebied worden bij werkzaamheden op korte en langere termijn gespaard.
- Tijdens de werkzaamheden en ook in de fase van natuurbegraven wordt gezorgd voor zoveel mogelijk beperking van verstoring door geluid en door mensen.
- De verlichting zal zo spaarzaam mogelijk gehouden worden, hoogstens uit oogpunt van veiligheid.
- Tijdens de inrichtingswerkzaamheden zal insporing en verdichting van de bodem worden voorkomen door gebruik te maken van vaste routes en zo nodig door het gebruik van rijplaten.
- Indien gebouwen gesloopt gaan worden is een controle nodig op het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen in het betreffende gebouw. Indien deze aanwezig zijn is een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet nodig. In nieuwbouw kan gezorgd worden voor voorzieningen voor verblijfplaatsen voor vleermuizen.
- Als de inrichtingswerkzaamheden verder uitgewerkt zijn en bekend is welke bomen verwijderd gaan worden, dienen deze gecheckt te worden op aanwezigheid van vleermuizen en van holen en spleten. Indien mogelijk kan een dergelijke boom gespaard worden. Zo niet dan is in het geval van een verblijfplaats van een holenbroeder een ontheffing in het kader van de Flora- en Faunawet nodig. De bomen die nu al aangegeven zijn op de kaart met ecologische waarden worden gespaard.
- Voor de activiteiten tijdens het natuurbegraven zal een checklist worden opgesteld om verstoring van beschermde soorten te voorkomen.

EHS

- De kwaliteiten van het gebied als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur zullen door de voorgenomen ingreep sterk verbeteren.

Boswet

- Voor de velling van bos ten behoeve van de ontwikkeling van heide dient een melding gedaan te worden conform de bepalingen van de Boswet. Tevens dient een ontheffingsverzoek herplantplicht verzocht te worden. De verwachting is dat deze ontheffing verleend wordt, omdat de ontwikkeling van heide overeenkomt met de doelstellingen voor het Natura2000-gebied Veluwe (uitbreiding oppervlakte en kwaliteit van habitattypen H4030 Droge Europese heide).

Monitoring

- Om de ontwikkelingen in natuurwaarden te kunnen volgen wordt aanbevolen een tussentijdse monitoring uit te voeren, zodat desgewenst bijgestuurd kan worden in beheer en gebruik om de gewenste ontwikkelingen te bereiken.

6.2 Grafmarkering

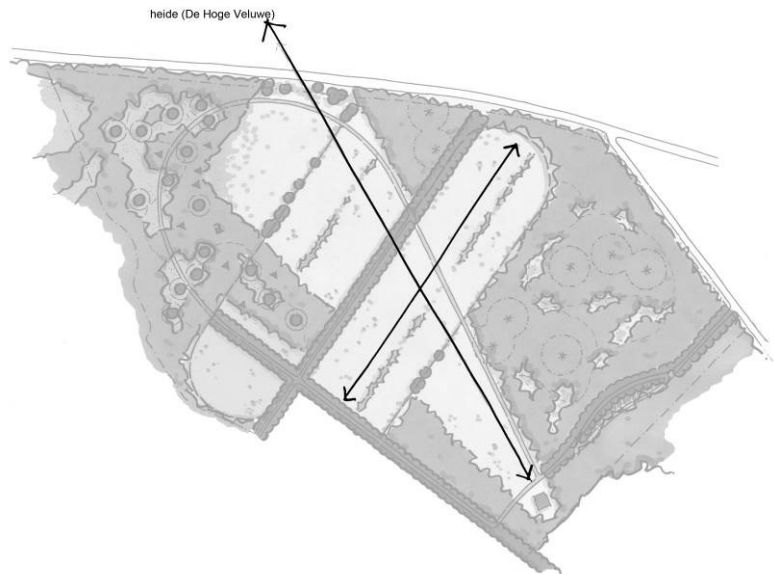
De grafmarkering wordt op geheel natuurlijke wijze aangebracht. De omgeving markeert het graf. Dit kan zijn bij een boom, struik, zoom of bepaalde vegetatie. Na het delven van het graf mogen bloemen, bloemenkransen en andere (natuurlijke) versierselen tijdelijk op het graf worden gelegd. Deze zullen na enkele weken worden verwijderd. Een eenvoudige schijf uit een boomstam met daarop de naam en enkele gegevens van de overleden zal het graf markeren, tot dat deze schijf is vergaan. Daarna zal met omgevingskenmerken of GPS het graf worden getraceerd. Het aanmerken van een graf met grafstenen, zwerfkeien of andere kunstmatige voorwerpen is niet toe gestaan.

Bij het begraven op de natuurbegraafplaats wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van afbreekbare materialen. De kist of het lijkwade waarin begraven wordt, mag niet zijn verduurzaamd. Voorbeelden van materialen zijn vurenhout of wilgentenen.

6.3 Relatie met de omgeving

Landschap

De ingrediënten voor het inrichtingsplan, bos, heide, schraal grasland, bloemrijk gras en lanen volgen direct uit de rondom aanwezige natuurtypen. Hiermee sluit het terrein naadloos aan op de omgeving. Daarnaast is de relatie met deze omgeving gezocht door hier contact mee te zoeken. In het westelijk bosgebied is dit gedaan door de heideterreinen buiten de omheining op het terrein door te laten lopen. De verbinding met De Hoge Veluwe, die in feite aan de rand van het terrein ligt, wordt gerealiseerd door vanaf de toekomstige aula een lange zichtlijn op de heide aan de overzijde van de Otterloseweg te maken. Op het terrein zelf is een lange zichtlijn mogelijk in de lengterichting van het oude dal. Dit is één van de mooiste karakteristieken van het terrein en wordt dan ook gekoesterd in het plan.

Raster

Het terrein is vrij toegankelijk voor alle soorten fauna, met uitzondering van het wilde zwijn. Deze alleseter staat bekend om zijn graafvermogen, om ook op grote diepte zijn voedsel te vinden. Daarom zal het wilde zwijn worden geweerd op de natuurbegraafplaats en zal een wildezwin-kerend raster om het volledige terrein nodig zijn.

In het kader van de verkeersveiligheid is het niet wenselijk om groot wild de provinciale weg over de laten steken. Aan de overzijde van de provinciale weg staat een grootwildkerend raster van de Park de Hoge Veluwe. Dit betekent dat aan de noord zijde van het terrein een grootwild-kerend raster moet (blijven) staan.

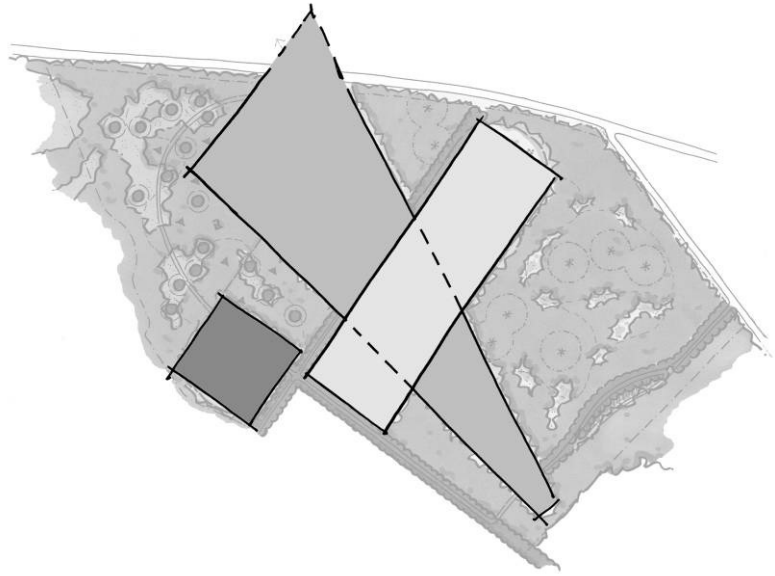
SIZA heeft een raster om haar terrein. Dit is om de veiligheid en de controle op haar cliënten te waarborgen. Het raster aan de zuidoostelijke en zuidwestelijke kant blijft gehandhaafd.

Hierdoor blijft een kleine strook over aan de noordoostzijde van het terrein. Aan de overzijde van het zandpad bevindt zich een raster ter beveiliging van het pompstation. Groot wild zou dan via de Harderwijkerweg alsnog naar de provinciale weg kunnen (dit moet worden voorkomen) of naar het stuk landbouwgrond achter het pompstation. De verbinding van de Natuurbegraafplaats met landbouwgrond draagt niet bij aan de verbinding van natuurgebieden.

Gezien genoemde redenen wordt het huidige raster gehandhaafd. Wel worden voorzieningen in het raster gemaakt om het raster passeerbaar te maken voor kleine zoogdieren, zoals dassen, vossen en dergelijke.

6.4 Het terrein als eenheid

Het terrein bestaat op dit moment nog uit diverse akkers, graslanden en bospercelen zonder duidelijke samenhang. In het ontwerp is deze samenhang gerealiseerd door een aantal heldere ruimtes te definiëren. Deze ruimtes hebben een duidelijke relatie met elkaar door doorlopende randen, overeenkomstige richtingen, die aansluiten bij de oorspronkelijke ontginningsstructuur van het gebied en een samenhangende ontsluiting. (Zie paragraaf 6.5)

6.5 Afwisseling van open en gesloten delen

De bestaande afwisseling van open en gesloten delen wordt voor een belangrijk deel gehandhaafd. De bestaande open delen worden vooral anders van vorm. Daarnaast zijn enkele nieuwe lijnvormige beplantingselementen geïntroduceerd. Deze lopen parallel aan de laan op de grens tussen Ede en Arnhem. Het betreft struweelhagen en onregelmatige bomenrijen. Hiermee wordt het doorzicht over het terrein nauwelijks aangetast terwijl toch kleinschaliger landschap ontstaat, een coulissenlandschap.

De gesloten delen, de bosgebieden, krijgen een meer afwisselend beeld door het aanleggen van open ruimtes. In het noordwestelijk bosgebied zijn dit grotere aaneengesloten stukken, waar heide weer kan gaan domineren. Om daarnaast de hier aanwezige mierenkolonies te behouden is het noodzakelijk dat in een deel van het bos geen ondergroei aanwezig is. Ook hierdoor zal een opener beeld ontstaan. In het westelijk bosgebied worden kleinere open ruimtes gekapt, met name om verjonging en omvorming van het bos te bevorderen. Tegelijkertijd ontstaat ook hier een veel afwisselender bosbeeld met open en gesloten plekken en ruimte voor begraven.

6.6. Openstelling voor publiek

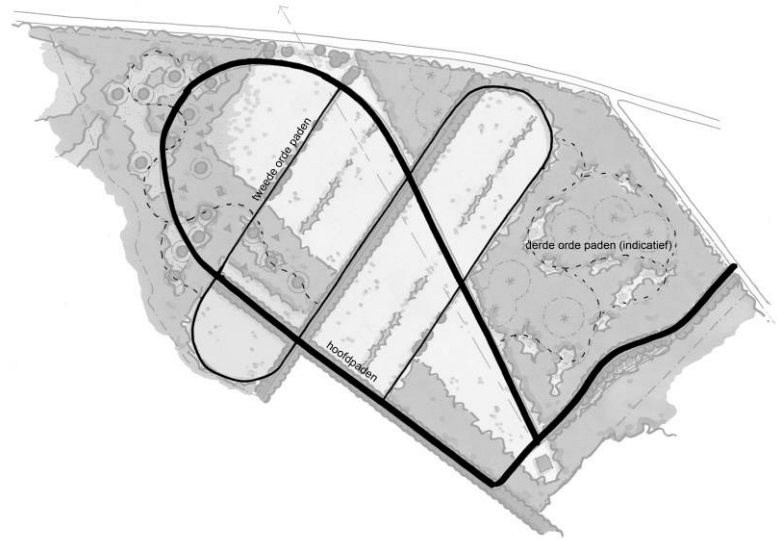
Vanaf de start van de aanleg van de natuurbegraafplaats is deze vrij toegankelijk voor publiek. Dit wil zeggen voor belangstellenden van de natuurbegraafplaats en recreanten die komen genieten van de natuurlijke en cultuurhistorische waarden van het terrein.

Tussen zonsopgang en zonsondergang is het terrein vrij toegankelijk, tenzij de situatie er om vraagt om hiervan af te wijken. Een door de initiatiefnemer in gesteld beheer ziet toe op een juist gebruik van het terrein.

6.7 Goede infrastructuur en parkeren op eigen terrein

De bereikbaarheid van het terrein is een belangrijk aandachtspunt. Zoals aangegeven is de Harderwijkerweg de meest geschikte entree. Hiertoe zal dit zandpad wel aangepast moeten worden. Het ontwerp van het nieuwe profiel voor dit deel van de Harderwijkerweg is in eerste instantie geen onderdeel van de inrichtingsschets voor de natuurbegraafplaats. In nauw overleg met de gemeente Arnhem zal deze weg heringericht moeten worden. Hierbij wordt gedacht aan een profiel waarbij een smalle rijloper van ca. 3m breed verhard (klinkerweg) wordt. Om toch ook de ecologische waarde van het zandpad te behouden en om eventueel tegemoet komend verkeer te kunnen passeren blijft aan weerszijden van de rijloper een deel onverhard.

Op het terrein zelf is sprake van een hoofdpaden-structuur, een tweede orde padenstructuur en derde orde paden. De eerste twee worden aangelegd en goed onderhouden. De derde orde padenstructuur wordt aangelegd om een toekomstig graf bereikbaar te maken. Dit pad wordt niet intensief onderhouden en zal op het moment dat het nauwelijks nog gebruikt wordt langzaam weer onderdeel worden van de natuur. Deze paden kunnen op voorhand ook niet gepland worden, maar moeten gedurende de tijd dat het gebied in gebruik is als begraafplaats ontstaan en weer verdwijnen, afhankelijk van de plek waar op dat moment begraven wordt. Ten aanzien van de verharding van de paden wordt zoveel mogelijk gewerkt met halfverharding. Dit geldt voor zowel het hoofdpad als de tweede en derde orde paden.

In de inrichtingsschets is rekening gehouden met 30 parkeerplaatsen op eigen terrein. Parallel aan de bestaande toegangsweg is hiertoe een tweede pad voorgesteld. Tussen dit pad en de toegangsweg is vervolgens voldoende ruimte om 30 auto's achter de bestaande berken van de laan te parkeren. Bestaande berken blijven behouden en de berkenlaan zal worden versterkt. In geval van een grotere belangstelling voor een begrafenis zijn op het terrein voldoende mogelijkheden om een grotere hoeveelheid auto's op te vangen. Bijvoorbeeld door te parkeren langs de bestaande laan. Dit is geen probleem omdat het hier zandgrond betreft met voldoende draagkracht en hier slechts incidenteel sprake van zal zijn.

6.8 Fasering beheer natuur, paden en gebouwen

Ten aanzien van de fasering kunnen globaal drie fasen onderscheiden worden; aanleg, actief begraven en instandhouding.

Fase 1 Aanleg

In de eerste fase worden de hoofdrichtingselementen gerealiseerd. Deze fase is kort, maar gedurende deze één of twee jaar moeten veel maatregelen genomen worden. Dit zijn:

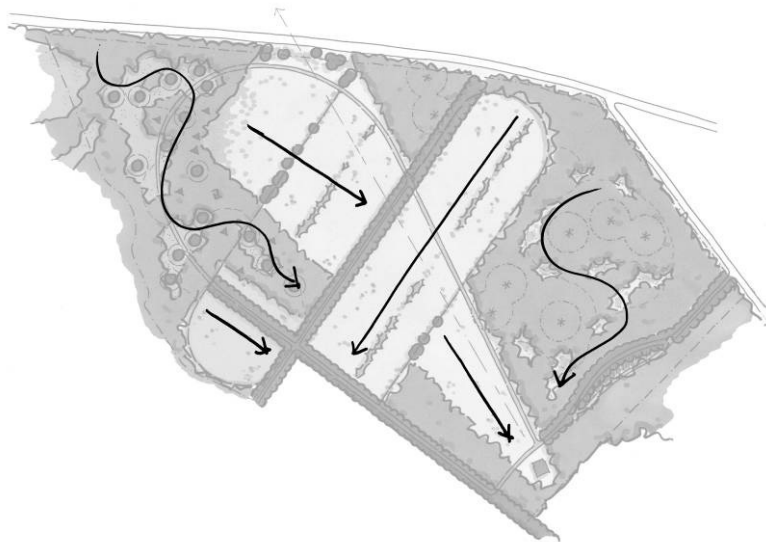
- Aanpassing/vervanging van de bestaande bebouwingen
- Sloop diverse opstallen
- Laan opknappen/vervangen
- Hoofdpaden en tweede orde pad aanleggen
- Parkeergelegenheid realiseren
- Aanpassen bosranden (kappen/dunnen/aanplant)

Ook ten aanzien van het beheer zal op dit moment een aantal maatregelen genomen worden. In het beheerplan worden deze verder uitgediept. Samengevat betekent dit :

- kappen van delen van het bos om open plekken te realiseren
- verwijderen van de strooisellaag op deze open plekken
- afplaggen van een deel van de akkers (daar waar boomheide het natuurdoeltype is)
- zaaien, oogsten en afvoeren van een gewas dat veel voedsel vraagt op het restant van de akkersom op zo de grond snel voedselarmer te krijgen (overgangsbeheer, zie tekening in bijlage 2)
- maaien en afvoeren van de overige graslanden

Fase 2 Actief begraven

Na fase 1 staat de hoofdstructuur van het terrein. Vervolgens kan de periode starten waarin begraven wordt. Gedurende deze periode trekken natuurontwikkeling en begraven met elkaar op. De bossen worden langzaam verder omgevormd door selectieve kap en de grazige vegetaties worden één maal per jaar gemaaid waarbij het maaisel wordt afgevoerd. Daarnaast worden uiteraard de paden en de lanen instand gehouden.

De te onderscheiden delen worden in deze periode min of meer gelijktijdig in gebruik genomen, waarbij per gebiedsdeel zo geconcentreerd mogelijk wordt begraven. Op deze manier wordt voorkomen dat her en der over het terrein wordt begraven. Per gebiedsdeel wordt richting de aula gewerkt. Op deze manier is het terrein, gerekend vanaf de aula, achter de zone waarin wordt begraven klaar en kan de natuur hier rustig haar gang gaan zonder noemenswaardige verdere verstoring.

Fase 3

In de laatste fase wordt nauwelijks nog begraven. Alleen die graven die nog gereserveerd zijn worden ingevuld. Er worden geen nieuwe graven meer verkocht. In deze periode wordt slechts instandhoudingsbeheer uitgevoerd en wordt verder zoveel mogelijk aan de natuur overgelaten. Het eindbeeld is hiermee bereikt. In het eindbeeld wordt de aanwezige bebouwing verwijderd, tenzij er een nieuwe functie voor het gebouw wordt gevonden, die passend is bij het gebied.

Direct voorafgaand aan de start van de Natuurbegraafplaats zijn financiële en organisatorische voorzieningen getroffen, waarmee instandhoudingsbeheer eeuwig kan worden uitgevoerd. De opgerichte beheersstichting geeft opdracht en ziet toe op het adequaat uitvoeren van dit instandhoudingsbeheer.

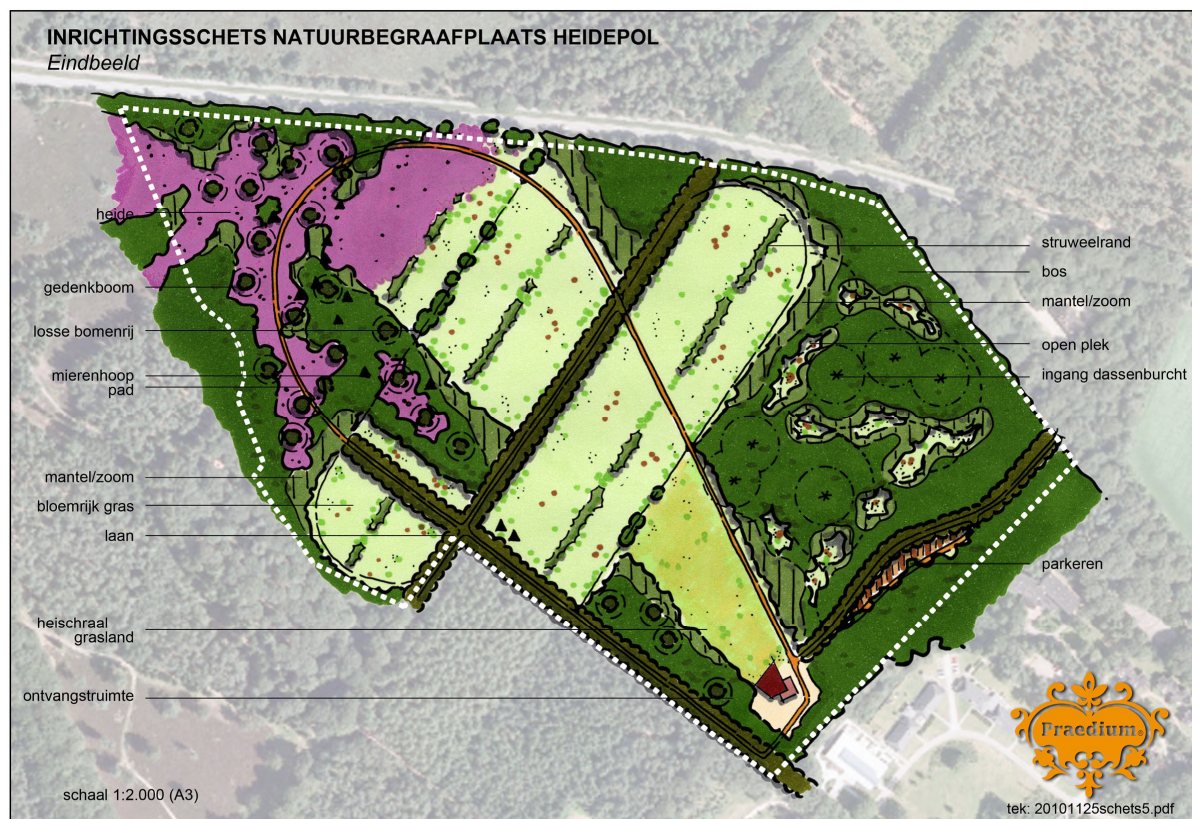
Te zijner tijd kan overwogen worden om het beheer over te dragen aan een aangrenzende natuurbeheerorganisatie, als dit in het belang is van het behoud van de natuurwaarde.

Beheerplan

In het beheerplan wordt verder ingegaan hoe het beheer moet worden ingezet. Dit beheerplan wordt opgesteld door Rest in Nature en vastgesteld door de gemeente. Op basis van dit beheerplan wordt een privaatrechtelijke overeenkomst opgesteld tussen Rest in Nature en gemeente Arnhem en Ede.

6.9 Eindbeeld

De randvoorwaarden en de inrichtingsschetsen vormen samen het eindbeeld van de natuurbegraafplaats, zoals hierna wordt weergegeven.

7. VERSTORING

Als gevolg van de activiteiten rond het begraven en natuurontwikkeling kunnen mogelijk (tijdelijke) verstoringen optreden. Hierbij kunnen de volgende activiteiten worden onderscheiden:

1. aanleg en beheer
2. delven van graven
3. tijdens begrafenissen
4. recreatief gebruik

Elk van bovenstaand activiteiten kent zijn eigen dynamiek en zijn eigen intensiteiten.

7.1 Aanleg en beheer

Bij de aanleg van de natuurbegraafplaats zal de verstoring zeer tijdelijke zijn. Gedurende één of twee plantseizoenen zullen diverse werkzaamheden plaats moeten vinden. Zoals ook omschreven in paragraaf 6.8 zullen in deze eerste periode ook de belangrijkste grootschalige beheersmaatregelen genomen worden. Na deze periode zal geen verdere grootschalige verstoring meer plaatsvinden. Door het juiste moment van aanleg te kiezen kan de verstoring zo minimaal mogelijk zijn.

7.2 Delven van graven

Het delven van de graven geeft een zeer plaatselijke en minimale verstoring. Hierover is al voldoende gezegd in de rapportage van Alterra. Door daarnaast het delven van de graven zoveel mogelijk gelijk op te laten trekken met het omvormingsbeheer van de diverse terreindelen wordt de extra verstoring als gevolg van het delven van de graven nog eens extra beperkt.

Om de verstoring tijdens het delven zo beperkt mogelijk te houden, is een ecologische Protocol Natuurbegraven opgesteld, zie paragraaf 7.5.

Een van de mogelijke maatregelen is om het zand uit het graf niet naast het graf op de vegetatie te werpen, maar hiervoor voorzieningen te treffen.

De uitgestoken vegetatie kan worden aangebracht op een ouder graf binnen hetzelfde terrein.

7.3 Tijdens begrafenissen

De verstoring tijdens begrafenissen is een eenmalig piek op een locatie. Op de meest natuurintensieve locaties komende de meest extensieve vormen van natuurbegraven. Ter illustratie zijn in het oostelijk bosgebied in totaal 600 graven gepland. In dertig jaar tijd betekent dit 20 begravingen per jaar op een stuk grond met een omvang van 3 ha. Dit is dus één begrafenis in twee tot drie weken. De begravingen vinden gedurende deze 30 jaar verdeeld plaats over dit terreindeel. Wel min of meer geconcentreerd rondom één plek per jaar, zodat de verstoring beperkt blijft tot dat deel. In grote lijn zullen de begravingen vanaf de rand van het perceel richting de aula plaats vinden, zodat een steeds groter deel van het perceel steeds extensiever zal worden gebruikt.

De natuur kan zich vanuit de randen van het perceel ontwikkelen naar binnen toe.

Vanuit een grotere scoop gezien, ligt de concentratie van de menselijke activiteiten goed gecentreerd rondom 's Koonings Jaght. Het meest intensief gebruikte deel van het terrein, zijnde de parkeerplaats en de aula, liggen tegen 's Koonings Jaght aan. De aanrijroute vanaf de Harderwijkerweg ligt naast 's Koonings Jaght. Verwachte bezoekers van de natuurbegraafplaats bedragen 20-30 auto's per begrafenis (conform CROW norm). De parkeerplaats is op eigen terrein en de infrastructuur is hiervoor geoptimaliseerd.

7.4 Recreatief gebruik

De natuurbegraafplaats wordt opengesteld voor recreatief gebruikt. Dit past in het gemeentelijk en provinciaal beleid, welke voor dit deel van de Veluwe is opgesteld. De verstoring die recreatief gebruik met zich mee brengt, is een gevolg van dit beleid.

Gezien de positie en locatie van de natuurbegraafplaats ten opzicht van de opengestelde en bekende natuurterreinen in de omgeving, zoals Planken Wambuis, Park de Hoge Veluwe en Zijpendaal, is het verwachte recreatief gebruik van de natuurbegraafplaats beperkt.

7.5 Protocol Natuurbegraven

Rest in Nature heeft door Bosgroep Midden een ecologische Protocol Natuurbegraven op laten stellen. In dit protocol worden de activiteiten rondom begraven benoemd en wordt per activiteit aangegeven hoe hiermee om te gaan. Doel is om de impact van de activiteiten op de natuur te voorkomen of te minimaliseren, door het nemen van maatregelen.

8. PROCES

Planologische procedure

De voorgestane ontwikkeling is niet mogelijk binnen het huidige bestemmingsplan. Daarom zal voor het plangebied een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld. De Nota van Randvoorwaarden en het inrichtingsplan dienen als basis voor het op te stellen bestemmingsplan. In het kader van de planologische procedure zal een anterieure overeenkomst en een privaat rechtelijke overeenkomst gesloten worden tussen Rest in Nature en de gemeente Arnhem en Ede. In deze overeenkomsten worden afspraken vastgelegd over o.a. beheer, inrichting, en gebruiksvoorwaarden.

Communicatieproces

Alle direct belanghebbende, zijnde Natuurmonumenten, SIZA ('s Koonings Jaght), Nationaal Park De Hoge Veluwe (allen eigenaren van aangrenzende percelen) en Provincie Gelderland zijn geïnformeerd. Daarnaast zijn Geldersch Landschap en Groenforum Arnhem (hierin vertegenwoordig de lokale natuur(belangen)organisaties) geïnformeerd. Overige belanghebbenden zullen, zoals andere belangenorganisaties en raden, zullen worden geïnformeerd over de natuurbegraafplaats en het besluitvormingsproces.

BIJLAGEN

Bijlage 1: Inrichting terrein periode 0-10 jaar

